

Grad Sarajevo
City of Sarajevo

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Kanton Sarajevo
Grad Sarajevo
GRADSKO VIJEĆE

Broj: 01-GV-02-494/24
Sarajevo, 27.03.2024. godine

Na osnovu člana 31. stav (1) tačka b) i člana 77. stav (1) Statuta Grada Sarajeva („Službene novine Kantona Sarajevo”, broj 7/23), Gradsko vijeće Grada Sarajeva, na 38. sjednici održanoj dana 27.03.2024. godine, usvojilo je

Izvještaj o provođenju Odluke o spomenicima od značaja za Grad Sarajevo za 2023. godinu.

PREDSJEDAVALJUĆI GRADSKOG VIJEĆA

Jasmin Ademović, s.r.

Adresa: Hamdije Kreševljakovića 3
71 000 Sarajevo
Tel.: +387 33 216 659
Fax: +387 33 205 874
Email: gsgv@sarajevo.ba
Web: gradskovijece.sarajevo.ba

Grad Sarajevo
City of Sarajevo

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Kanton Sarajevo
Grad Sarajevo
GRADONAČELNICA

IZVJEŠTAJ
O PROVOĐENJU ODLUKE O SPOMENICIMA OD ZNAČAJA
ZA GRAD SARAJEVO ZA 2023. GODINU

Sarajevo, mart 2024. godine

Adresa: Hamdije Kreševljakovića 3
71 000 Sarajevo
Tel.: +387 33 407 443
Fax: +387 33 208 341
Email: grad@sarajevo.ba
Web: www.sarajevo.ba

UVOD

Odlukom o spomenicima od značaja za Grad Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, br. 49/19, 28/20 – ispravka) definirani su je kriteriji za utvrđivanje spomenika od značaja za Grad Sarajevo, vrste spomenika, način podnošenja inicijative za podizanje spomenika od značaja za Grad Sarajevo, uslovi i postupak za podizanje spomenika od značaja za Grad Sarajevo, kao i način održavanja i zaštite spomenika podignutih u skladu sa ovom Odlukom.

Na osnovu navedene odluke, Komisija za spomenike Gradskog vijeća Grada Sarajeva predlaže odluke, razmatra podnesene inicijative, te daje upute za daljnji rad nadležnoj službi po pristiglim predmetima i inicijativama.

Spomenicima u smislu navedene odluke smatraju se skulpture, biste, spomen-kompleksi, odnosno obilježja, spomen-česme, spomen-ploče i fontane koji su svojim sadržajem, estetskim izgledom i funkcionalnošću namijenjeni očuvanju uspomene na historijske događaje i ličnosti. Umjetničkim skulpturama u smislu ove odluke smatraju se skulpture iznimne kulturno-umjetničke vrijednosti, spomen-pokloni iznimne kulturno-umjetničke vrijednosti, odnosno umjetničke skulpture ili obilježja koja se mogu podizati na određene vremenske periode, a koja mogu biti u vlasništvu Grada Sarajeva i kojima može upravljati Grad Sarajevo.

Odlukom o spomenicima od značaja za Grad Sarajevo smatraju se:

- Spomenici kojima se obilježavaju historijski događaji od posebnog značaja za Grad Sarajevo i Bosnu i Hercegovinu, a koji su obilježili bližu i daljnju historiju i dali poseban doprinos razvoju i afirmaciji Grada Sarajeva i Bosne i Hercegovine;
- Spomenici podignuti u znak sjećanja na osobe koje su svojim djelovanjem dale poseban doprinos razvoju i afirmaciji Grada Sarajeva i Bosne i Hercegovine te očuvanju civilizacijskih vrijednosti, multietničnosti i posebnosti Grada Sarajeva i Bosne i Hercegovine.

Umjetničkim skulpturama od značaja za Grad Sarajevo u smislu ove odluke smatraju se instalacije u javnom prostoru koje se mogu ocijeniti kao dijela iznimne kulturno-umjetničke vrijednosti.

Inicijativu za podizanje spomenika od značaja za Grad Sarajevo mogu podnijeti vijećnici Gradskog vijeća Grada Sarajeva, vijećnici općinskih vijeća općina u sastavu Grada Sarajeva, gradonačelnica i načelnici općina. Pravna lica i udruženja građana mogu podnijeti inicijativu za podizanje spomenika putem općina.

Važno je istaći da inicijativa mora sadržavati naziv događaja, odnosno ime ličnosti kojima se inicira podizanje spomenika, sa obrazloženjem i prijedlog lokacije za njegovo podizanje. Inicijativa se podnosi gradonačelnici koja putem nadležne službe prosljeđuje inicijativu Komisiji za spomenike Gradskog vijeća Grada Sarajeva na daljnje odlučivanje.

Komisija ima sedam članova, a sačinjavaju je gradski vijećnici, te ugledni stručnjaci, naučni i javni djelatnici iz predmetne oblasti. Komisija vrši valorizaciju događaja, odnosno ličnosti i donosi odluku o tome da li je događaj, odnosno ličnost za koji/u se inicira podizanje spomenika od značaja za Grad Sarajevo, a u skladu sa kriterijima iz člana 3. Odluke. Za procjenu iznimne vrijednosti umjetničke skulpture, gradonačelnica pribavlja mišljenje Savjeta gradonačelnice kapacitiranog za davanje ovakvog mišljenja, a po potrebi formira posebno tijelo sastavljeno od kompetentnih vanjskih saradnika. Komisija vrši valorizaciju podnesene inicijative u roku od 60 dana od prijema inicijative. Nakon što je Komisija odlučila o tome da se podnesena inicijativa odnosi na podizanje spomenika od značaja za Grad Sarajevo i Bosnu Hercegovinu, prema kriterijima iz člana 3. ove odluke,

gradonačelnica putem nadležne službe obavještava podnosioca inicijative o valorizaciji Komisije i upućuje podnosiocu inicijative zahtjev da se inicijativa, ukoliko tražena dokumentacija nedostaje i/ili ukoliko je to potrebno, upotpuni sljedećim elementima:

- a. idejnim rješenjem spomenika
- b. precizno određenom mikrolokacijom
- c. podacima o načinu finansiranja podizanja spomenika

Podnosilac inicijative, na zahtjev Komisije, dužan je upotpuniti podnesenu inicijativu u roku od 60 dana, osim ako za dobivanje idejnog rješenja spomenika nije potrebno provesti javni konkurs.

Nakon obrade tako kompletirane inicijative, po postupku i na način u skladu sa ovom odlukom, gradonačelnica tekst nacrtu odluke o podizanju spomenika upućuje Komisiji koja utvrđuje nacrt odluke i upućuje ga Gradskom vijeću na razmatranje, a poslije provedene javne rasprave te na osnovu izvještaja o provedenoj javnoj raspravi i teksta prijedloga odluke koji Komisiji dostavlja gradonačelnica zajedno sa izvještajem o provedenoj javnoj raspravi. Komisija utvrđuje prijedlog odluke i upućuje ga Gradskom vijeću na razmatranje i konačno odlučivanje.

U slučaju kada podnosilac inicijative ne izvrši dopunu inicijative u roku od 60 dana, Komisija obustavlja postupak donošenja odluke, o čemu gradonačelnica, putem nadležne službe, obavještava podnosioca inicijative.

Aktivnosti iz oblasti spomeničke kulture u 2023. godini

Grad Sarajevo ima 30 spomenika od značaja, a redovne aktivnosti podrazumijevaju čišćenje i manje sanacije spomenika.

U 2023. godini, Grad Sarajevo je realizirao program tekućeg održavanja spomenika od značaja za Grad Sarajevo za 2023. godinu u cijelosti kako je planirano. Konstatujemo da su svi spomenici u nadležnosti Grada Sarajeva u dobrom stanju, uz potrebu za manjim sanacijama i redovnim tekućim održavanjem. Krajem 2023. godine desio se vandalizam crtanjem grafita na spomen-ploči Kazani, a što je Grad Sarajevo i kratkom roku očistio.

Grad Sarajevo godišnje donosi plan podizanja spomenika i aktivnosti koje se planiraju provesti za tu godinu. Program se zasniva na inicijativama koje su dobile podršku Gradskog vijeća i za koje je Komisija za spomenike utvrdila da su inicijative za podizanje spomenika od značaja za Grad Sarajevo te uputila gradonačelnici na obradu, sa ciljem da Grad Sarajevo bude investitor podizanja spomenika.

Programom podizanja spomenika od značaja za Grad Sarajevo za 2023. godinu planirane su realne aktivnosti iz ove oblasti u skladu sa mogućnostima Grada Sarajeva, pribavljenim neophodnim saglasnostima i odobrenjima drugih nadležnih institucija, kao i obezbjedenih sredstava.

U skladu sa navedenim programom, odnosno podnesenim inicijativama, donesene su odluke o podizanju spomenika i spomen-ploča kako slijedi:

1. Spomenik bosanskom kralju Tvrtku I Kotromaniću

Podizanje spomenika ima za cilj obilježiti vladavinu, najprije bana, a zatim kralja Bosne – kralja Tvrtka I Kotromanića (1338.-1391). Historičari evidentiraju da je za vrijeme njegove vladavine država bila politički stabilna i da je tada ostvaren značajan kulturni i duhovni napredak, te da su se razvijali gradovi, trgovina i rudarstvo. Neki historičari bilježe da se, odmah nakon Tvrtkovog

krunisanja, pojavilo i prvo kovanje zlatnog novca na južnoslavenskim prostorima. Evidentira se ulazak zlatnog ljiljana (*lilium bosniacum*) u bosansku heraldiku za vrijeme njegove vladavine. Historijski izvori navode na zaključak da je za vrijeme Tvrtkove vladavine Bosna bila najsnažnija južnoslavenska zemlja tog doba, a sam Tvrtko najveći vladar u historiji srednjovjekovne Bosne.

Grad Sarajevo je donio Odluku o podizanju spomenika bosanskom kralju Tvrtku I Kotromaniću („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 24/22) u kojoj je definirao lokaciju podizanja i idejno rješenje, a prema dostupnoj lokaciji u Elaboratu o mogućim lokacijama za podizanje spomenika, odnosno u parku između zgrade Predsjedništva i Vlade Kantona Sarajevo na zemljištu označenom kao k.č. 1608 K.O. Sarajevo IV (novi premjer).

Grad Sarajevo, odnosno nadležna služba je prethodno pribavila pozitivno Mišljenje Općine Centar, broj 08-19-1833 od 18.03.2020. godine, kao i Mišljenje Zavoda za planiranje Kantona Sarajevo, broj 08-19-4556 od 29.07.2021. godine, u kojem je, između ostalih, predložena i navedena lokacija.

U postupku ishodovanja urbanističke saglasnosti, Komisija za očuvanje nacionalnih spomenika je dala negativno Mišljenje, broj 09-04-1317 od 06.09.2022. godine, na dostavljeno idejno rješenje. U dostavljenom Mišljenju navedeno je da idejno rješenje nije u skladu Odlukom o proglašenju historijskog urbanog pejzaža Sarajeva („Službene novine BiH“, br. 1/21 i 10/21), tačnije izvodom iz priloga 5. stav (14) tačka a).

U skladu sa novonastalom situacijom, Grad Sarajevo predlaže novu lokaciju za podizanje spomenika kod zgrade Parlamenta BiH na zelenoj površini, a u skladu sa stručnog, ambijentalnog aspekta na osnovu pozitivnih prethodnih mišljenja nadležne institucije, Zavoda za planiranje razvoja Kantona Sarajevo.

Dana 28.11.2022. godine dostavljen je dopis u kojem nas Komisija obavještava da je 20.11.2022. godine podnesena peticija za proglašenje zgrade Parlamenta BiH nacionalnim spomenikom, te da su u skladu sa pozitivnim propisima po kojem se Komisija vodi, zabranjene intervencije na navedenom objektu do konačne odluke Komisije po ovom pitanju.

Grad Sarajevo tada predlaže treću lokaciju za podizanje spomenika bosanskom kralju Tvrtku I Kotromaniću na Marijin dvoru preko puta SCC-a. Predložena lokacija se nalazila na pješačkom ostrvu preko puta SCC-a, na zemljištu označenom kao k.č. 1102 KO Sarajevo VII, pješačko ostrvo. Lokalitet je predložen, jer omogućava sagledivost spomenika sa svih strana, a u blizini je državnih institucija. Zadržalo se isto prethodno usvojeno idejno rješenje uz izmjenu lokacije.

U postupku javne rasprave o izboru nove predložene lokacije, članica Komisija za očuvanje nacionalnih spomenika gđa Angelina Gačanović dala je negativno Mišljenje na novu lokaciju. U iznesenom Mišljenju data su dva stava. Prvi je onaj stručni i odnosi se na neadekvatnost predložene lokacije u smislu urbanizma, arhitekture i zaštite historijskih vrijednosti okolnih zgrada. Drugi stav je bio u smislu navedenih historijskih činjenica koje su navedene od strane gđe Gačanović, odnosno uslovljavana je promjena naziva samog spomenika, tako da piše da je Kralj Tvrtko bio kralj Srbijem, Bosne, Pomorja i Zapadnih strana, a ne kako je predloženo bosanski Kralj, što je potpuno neprihvatljivo uslovljavanje.

Konačno, uz saradnju sa Općinom Centar, Grad Sarajevo u septembru 2023. godine iznalazi adekvatno rješenje i pribavlja saglasnost za privremeno postavljanje ovog značajnog spomenika u ulici Maršala Tita preko puta ulaza u zgradu Predsjedništva BiH, a gdje će i trajno ostati.

Svjedoci smo veoma pozitivnih reakcija javnosti na završetak ovog projekta, što potvrđuje ispravnost odabrane lokacije i samog izbora projekta.

2. Spomen-ploča Ivici Osimu

Komisija za spomenike Gradskog vijeća Grada Sarajeva je, u skladu sa Odlukom o spomenicima od značaja za Grad Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, br. 49/19, 28/20 – ispravka), zaključkom u izvještaju, broj 04-GV-02-1378/22 od 14.09.2022. godine, prepoznala inicijativu za podizanje Spomen-ploče Ivici Osimu, podnesenu od gradskog vijećnika Vedada Deljkovića, kao spomenik od značaja za Grad Sarajevo.

Razmatrajući prijedlog lokacije za postavljanje spomen-ploče, određena je najadekvatnija pozicija spomen-ploče na ulaznoj kapiji stadiona Grbavica (k.č. 2174/4 dio, K.O. Novo Sarajevo 2).

Idejno rješenje spomen-ploče sadrži prigodan tekst u spomen na hrabar čin Ivice Osima početkom agresije i opsade grada Sarajeva.

Odluka o podizanju spomen-ploče Ivici Osimu donesena je u januaru 2023. godine, a ploča je postavljena 16.02.2023. godine.

3. Odluka o izmjeni odluke o podizanju spomenika bosanskim specijalcima

Grad Sarajevo je donio Odluku o podizanju spomenika bosanskim specijalcima („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 32/16) u kojoj je, između ostalog, definirano da podizanje spomenika finansira Podnosilac inicijative, odnosno Udruženje veterana – Veterani odreda policije „Bosna“ Kantona Sarajevo.

Obzirom da je u međuvremenu Grad Sarajevo preuzeo obavezu podizanja spomenika, a samim tim i obavezu rješavanja imovinsko-pravnih pitanja, Grad Sarajevo je u potpunosti preuzeo i finansiranje izgradnje ovog spomen-obilježja, te je u skladu s tim izmijenjena donesena prethodno donesena Odluka u 2023. godine.

U 2023. godini provođene su aktivnosti rješavanja imovinsko pravnih-odnosa te novelacije projektne dokumentacije. Očekuje se podizanje ovog spomen-obilježja u 2024. godini.

4. Spomen-obilježje Civilnim žrtvama rata grada – Kantona Sarajevo

Komisija za spomenike Gradskog vijeće Grada Sarajeva prepoznala je ovu inicijativu kao inicijativu od interesa za Grad Sarajevo još 2020. godine te je Grad Sarajevo pokrenuo aktivnosti na realizaciji navedene inicijative.

U toku 2020. i 2021. godine tražene su moguće lokacije za podizanje spomenika u saradnji sa općinama Stari Grad i Centar.

U saradnji sa Općinom Centar konačno je početkom 2022. godine definirana moguća lokacija za podizanje ovog značajnog spomenika, ali obzirom na negativno mišljenje Zavoda za planiranje KS te generalnom stavu Državne komisije za zaštitu nacionalnih spomenika vezanim za zaštićeno područje HUK-a, potrebno je da se učini dodatni napor za usaglašavanje predložene lokacije.

Konačno u toku 2023. godine riješeni su imovinsko-pravni poslovi u saradnji sa Općinom Centar koja je donijela Odluku o dodjeli predmetnog zemljišta Gradu Sarajevu za potrebe podizanja ovog značajnog spomen-obilježja. Krajem 2023. godine raspisan je i poziv za dostavu najboljih idejnih rješenja budućeg spomenika, te se očekuje izbor najboljeg rješenja u aprilu 2024. godine.

5. Odluka o podizanju spomen-ploče mladim doktoricama tragično nastradalim u saobraćajnoj nesreći na Marijin dvoru

U sarajevskom naselju Marijin dvor 26. maja 2023. godine došlo je do teške saobraćajne nesreće u kojoj su život izgubile dvije mlade doktorice, dr. Azra Spahić i dr. Alma Suljić.

Grad Sarajevo je donio odluku o podizanju spomen-ploče mladim doktoricama u decembru 2023. godine, a sve aktivnosti imaju za cilj da se trajno sačuva uspomena na dr. Azru Spahić i dr. Almu Suljić, kao i da spomen-ploča bude trajna opomena za buduće generacije da shvate ozbiljnost saobraćajnih nesreća i svijest o bezbjednosti u saobraćaju.

Spomen-ploča će se podići u 2024. godini i nalaziti na mjestu nesreće Marijin Dvoru, ulica Dolina. Grad Sarajevo je preuzeo obavezu finansiranja i održavanja Spomen-ploče.

6. Odluka o podizanju multimedijalne instalacije „Sarajevo Olympic Journey“

Komisija za spomenike Gradskog vijeća je, u skladu sa Odlukom o spomenicima od značaja za Grad Sarajevo, usvojila inicijativu za multimedijalna instalacija „Sarajevo Olympic Journey“, podnesenu od gradskog vijećnika Jasmina Ademovića, kao spomenik, odnosno umjetničku skulpturu od značaja za Grad Sarajevo.

Grad Sarajevo je donio Odluku o podizanju multimedijalne instalacije „Sarajevo Olympic Journey“ u decembru 2023. godine.

Umjetnička skulptura se postavlja na k.č. 1535 Sarajevo VI, Općina Centar Sarajevo, u blizini Zetre.

Postavljanje ove instalacije u blizini Olimpijskog centra Zetra uvršteno je u Okvirni program obilježavanja 40. godišnjice ZOI 84, s ciljem memorije i promocije navedene godišnjice. Ovo čini ovaj spomenik značajnim za Grad Sarajevo, u skladu sa članom 3. stav (1) tačka a) Odluke o spomenicima od značaja za Grad Sarajevo, kojom je propisano da se spomenicima od značaja, između ostalog, smatraju „spomenici kojima se obilježavaju historijski događaji od posebnog značaja za Grad Sarajevo i Bosnu i Hercegovinu, a koji su obilježili blisku i dalju historiju i dali poseban doprinos razvoju i afirmaciji Grada Sarajeva i Bosne i Hercegovine“.

Na osnovu člana 2. Odluke o formiranju Odbora za organizaciju obilježavanja 40. godišnjice Zimskih olimpijskih igara održanih 1984. u Sarajevu, Odbor je donio Okvirni program manifestacije obilježavanja 40. godišnjice održavanja ZOI 84, čiji je dio i postavljanje ove instalacije.

Odbor je također usvojio vizualni identitet događaja usklađen s Međunarodnim olimpijskim komitetom, izveden iz likovnog rješenja multimedijalne umjetničke instalacije pod radnim nazivom „Sarajevo Olympic Journey“.

Ova umjetnička skulptura povezivat će ponosne trenutke i uspjehe građana i vrhunskih sportista koji su svojim entuzijazmom učinili Sarajevsku olimpijadu nezaboravnom i nakon četiri decenije.

Razmatrane inicijative i programi u dosadašnjem mandatnom periodu

1. Komisija za spomenike Gradskog vijeća razmatrala je Inicijativu za podizanje centralnog spomen-obilježja šehidima i poginulim borcima Općine Stari Grad, te je ista prosljeđena Općini Stari Grad na daljnju realizaciju.
2. Komisija za spomenike Gradskog vijeća razmatrala je Inicijativu Općine Centar, MZ Crni Vrh – Gorica – Zahtjev za saglasnost postavljanja spomen-ploče, te je ista prosljeđena Općini Centar na daljnju realizaciju.
3. Komisija za spomenike Gradskog vijeća razmatrala je inicijativu Gradskog vijećnika Adija Škaljića za obnovom Spomenika palim borcima žrtava fašističkog terora u Sarajevu u krugu tvornice Vaso Miskin Crni, te je ista vraćena zbog nenadležnosti.
4. Po Planu rada Gradskog vijeća i propisima Odluke o podizanju spomenika i umjetničkih skulptura od značaja za Grad Sarajevo, Komisija za spomenike je razmatrala, a Gradsko vijeće usvojilo Plan podizanja spomenika od značaja za 2024. godinu.